

Instytut Pamięci Narodowej
Komisja Ścigania Zbrodni
przeciwko Narodowi Polskiemu
Oddział w Warszawie
00-207 Warszawa, Pl. Krasińskich 2/4/6

J...NE

dot. BUWa-V-55122-746/15

IPN BU 2448/596

KOPIA

A | B | C | D | E | F | G | H | I | J | K | L | M | N | O | P | Q | R | S | T | U | W | Z | Z | Z | V

LAPANKI

I. 1. Miejscowość: Tomaszów Lubelski Gmina lub ulica: Lubelskie
 3. Powiat: Tomaszów Lubelski 4. Województwo: Lubelskie

II. 1. Ilość osób zatrzymanych *):
 W tym:
 2. Mężczyzn: _____ 3. Kobieli: _____ 4. Dzieci: _____

III. 1. Los osób zatrzymanych: **)
 2. Zamordowanych w egzekucjach (ilość, gdzie): _____
 W tym:
 3. Rozstrzelano (ilość, gdzie): _____
 4. Powieszono (ilość, gdzie): _____
 5. Zamordowano innym i jakim sposobem: zastrzelono część Żydów
 6. Osadzono w więzieniu (ilość, gdzie): _____
 7. Wysłano do obozu (jakiego, ilość): Żydów niedołączonych wywieziono w kierunku Bełżca
 8. Wywieziono na roboty (ilość, gdzie): zdrowych Żydów wywieziono na roboty do Zamościa /kopanie rowów/

IV. 1. Charakter akcji:
 2. Łapanka uliczna, w pociągu, tramwaju:
 Przy egzekucjach osób z łapanki podać: ***)
 3. Egzekucje zbiorowe (ilość): _____
 4. Pojedyncze (ilość): _____
 5. Publiczne (ilość): _____
 6. Niejawne (ilość): _____

V. 1. Powód łapanki:
 2. Akt terroru za działalność jaką i w jakim czasie:
 3. Odpowiedzialność zbiorowa za akcję ruchu oporu:
 4. Represje w ramach akcji specjalnych okupanta: eksterminacja Żydów
 5. Inne powody i jakie: _____

VI. 1. Dalsze losy zamordowanych (spalenie itp.): _____
 2. Wysłanych na roboty do III Rzeszy: _____
 3. Zatrzymanych na roboty w kraju: _____
 4. Uwieczonych: _____
 5. Wysłanych do obozu: _____
 6. Zwolnionych i z jakiego powodu: _____

*) W załączeniu podać nazwiska imiona daty urodzenia lub wiek narodowość obywatelstwo zawód.

**) Szczegółowy opis — podać na odwrocie.

***) Dane o poszczególnych egzekucjach obozach, podać w załączeniu na odpowiednich wzorach kart.

Drukarnia Nr 1. W-wa. Zam. 284/68 — 30 000.

VII. 1. Data i miejsce łapanki (podać ulicę): 1942 r. w Tomaszowie Lubelskim x/

2. Godzina lub pora dnia: _____
 3. Okoliczności: spędzono wszystkich Żydów do Judenratu na ul. Krasna brodzka, Część Żydów zastrzelił, zaś zdrowych

VIII. 1. Z czyjego rozkazu i kto dokonał łapanki: _____

2. Wehrmacht, SS i policja, żandarmeria, Selbstschutz, władze administracyjne itp.: Żandarmi, Gestapo Schutzpolizei

3. Nazwiska imiona stopnie lub funkcje sprawców: _____

4. Czy byli sądzeni, kiedy i przez jaki sąd, jaki zapadł wyrok, źródło informacji (akta sprawy, prasa itp.): _____

5. Dalsze losy sprawców: _____

IX. 1. Nazwiska i adresy świadków: Pogódczinski Adam zam. Tomaszów ul. Świętojerska 7

X. 1. Dokumentacja archiwalna (czy są dokumenty, jakie, gdzie, podać sygnaturę): akta w sprawie zbrodni popełnionych w obozie śmierci w Bełżcu sygn. 208 ob/61 k 63, 14.

2. Opracowania (pamiętniki, publikacje, artykuły prasowe itp.): _____

3. Fotografie: _____

XI. Uwagi: x/ tego rodzaju akcje w Tomaszowie Lubelskim powtarzały się co jakiś czas w 1942 r.

Sporządzający:

/-/ H. Russenowska 14.4.69r.

Sprawdzający:

/-/ Zawadzka IV.69r.

(Nazwisko, imię, miejscowość, data, ewent. nazwa instytucji)

(Nazwisko, imię, miejscowość, data)

Opis:

II-1 Żydzi z Tomaszowa Lubelskiego

VII-3 załadowali na samochody.

424

A|B|C|D|E|F|G|H|I|J|K|L|M|N|O|P|Q|R|S|T|U|W|Z|Z|Z|V

EGZEKUCJE

- I. 1. Miejscowość: Tomaszów Lub. 2. Gmina lub ulica: _____
 3. Powiat: Tomaszów Lub. 4. Województwo: lubelskie.
- II. 1. Ilość osób zamordowanych: *) 50
 W tym: 15 2. Mezczyzn: 23 3. Kobiet: 12 4. Dzieci: _____
- III. 1. Sposób wykonania egzekucji: **) Przeważnie rozstrzelani, a dzieci rozbitane o bruk.
 2. Rozstrzelanie (ilość): 50 3. Powieszenie (ilość): _____
 4. Zamordowanie innym i jakim sposobem: Znęcali się przed tam, a Żydówki były przeważnie gwałcone a następnie rozstrzeliwane.
- IV. 1. Charakter egzekucji: **) _____
 2. Zbiorowa: _____ 3. Pojedyncza: _____
 4. Publiczna: _____ 5. Niejawna: _____
 6. Czy było obwieszczenie (data, podpis ogłaszającego — dołączyć oryginał, fotokopie lub podać gdzie się znajduje): _____
- V. 1. Powód egzekucji: **) Rozkaz wyniszczenia Żydów.
 2. Akt terroru za działalność (jaka i w jakim czasie): _____
 3. Odpowiedzialność zbiorowa za akcje ruchu oporu: _____
 4. Represje w ramach akcji specjalnych okupanta: _____
 5. Inne powody i jakie: j.w.
- VI. 1. Dalsze losy ofiar (spalenie itp.): P.grzobani w jakimkolwiek miejscu, przeważnie na miejscu egzekucji.
 2. Miejsce pochowania ofiar egzekucji: Różne miejsca.
 3. Miejsce pochowania po ekshumacji (kiedy): _____

VII. 1. Data i miejsce egzekucji: Na przeciętzeni czasu 1940 - 1942 r.2. Godzina lub pora dnia: _____
 3. Okoliczności: Jak w opisie.

VIII. 1. Z czyjego rozkazu i kto dokonał egzekucji: _____

2. Wehrmacht, SS i policja, żandarmeria, Selbstschutz, władze administracyjne itp.: _____

3. Nazwiska, imiona, stopnie lub funkcje sprawców: _____

4. Czy byli sądzeni, kiedy i jaki sąd, jaki zapadł wyrok, źródło informacji (akta sprawy, prasa, itp.): _____

5. Dalsze losy sprawców: NieznanoIX. 1. Nazwiska i adresy świadków: Semczuk Stanisław, Kasperkowi cz Aleksandra, Błoszczad Jadwiga — zam. Tomaszów Lub. ul. Rogozińska, Kściuszki i Łośna.

X. 1. Dokumentacja archiwalna (czy są dokumenty, jakie, gdzie, podać sygnaturę): _____

2. Opracowania (pamiętniki, publikacje, artykuły prasowe itp.): _____

3. Fotografie: _____

XI. 1. Uwagi: _____

Okręgowa Komisja
Badania Zbrodni HitlerowskichKubecka Maria,
Bymbora Irena;

25.III.1969 rok.

Sprawdzający:

Tomaszów Lub. dnia 24.X.1968 rok.

(Nazwisko, imię, miejscowość,
data ewent. nazwa instytucji)

(Nazwisko, imię, miejscowość, data)

*) W załączeniu podać nazwiska, imiona, daty urodzenia lub wiek, narodowość, obywatelstwo, zawód.

**) Szczegółowy opis — podać na odwrocie

Drukarnia Nr 1, W-wa. Zam. 1972/69 — 100 000.

Opis:

W Tomaszowie Lubelskim przy ul. Krasnobrodzkiej /obecnie Armii Czerwonej/ tu, gdzie obecnie mieści się Spółdzielnia "Przełom" dawniej mieściła się szkoła żydowska. Na terenie tej szkoły Niemcy grupowali Żydów z całego powiatu Tomaszowskiego. Plac ten był ogrodzony drutem kolczastym i pilnowany przez straż niemiecką. Było to Getto utworzone w 1940 roku i mieściło się tam aż do 1 października 1942 roku. Przebywający w Getcie Żydzi byli używani do różnych prac fizycznych jak: zamykanie ulic, kopanie rowów, budowanie baraków, odsnieżanie dróg itp. Niemcy dla szykan kazali często Żydom zgarniać śnieg z chodników pudłeczkami od papierosów. Żydówki były używane do posług osobistych dla Niemców, następnie gwałcone, a potem wywiezione do lasu i tam rozstrzelane. Dzieci były zabierane matkom i zabijane niejednokrotnie uderzeniem głową o bruk, lub rzucane w górę i strzelane w powietrzu. Często oficer niemiecki strzelał do Żydów ustawionych w szeregu do pracy. Były wypadki, że Niemcy żywemu Żydowi wyciągali wszystkie wnętrzności, lub też wkładali karabin w brzuch i patrzyli z lubością na ich męczarnie. W Getcie był zorganizowany samorząd żydowski "Judenrat". Niemcy kazali Żydom znieść wszystko złoto do "Judenratu", a następnie zabrali go dla siebie. Na terenie obecnego domu ludowego Niemcy kazali Żydom rozebrać się do naga i paść się na trawie jak bydło. Warunki bytowe w Getcie były straszne. W ten sposób zginęło na terenie Getta około 50 osób. Żydzi, którzy nie zostali zamordowani na terenie Getta w Tomaszowie Lub. zostali wywiezieni w październiku 1942 roku do obozu zagłady w Bełżcu i tam zagazowani. -

A | B | C | D | E | F | G | H | I | J | K | L | M | N | O | P | Q | R | S | T | U | W | Z | Ż | Ż | V

EGZEKUCJE

GŁÓWNA KOMISJA BADANIA ZBRODNI HITLEROWSKICH W POLSCE, WARSZAWA, AL. UJAZDOWSKIE 11

- I. 1. Miejscowość: Tomaszów 2. Gmina lub ulica: 29 Listopada
 3. Powiat: Tomaszów 4. Województwo: Lublin
- II. 1. Ilość osób zamordowanych: *)
 W tym:
 2. Mężczyzn: 1 3. Kobiet: 1 4. Dzieci: 3
- III. 1. Sposób wykonania egzekucji: **)
 2. Rozstrzelanie (ilość): 5 3. Powieszenie (ilość):
 4. Zamordowanie innym i jakim sposobem:
- IV. 1. Charakter egzekucji: **) pojedyncza
 2. Zbiorowa: 3. Pojedyncza:
 4. Publiczna: 5. Niejawna:
 6. Czy było obwieszczenie (data, podpis ogłaszającego — dołączyć oryginał, fotokopie lub podać gdzie się znajduje): nie
- V. 1. Powód egzekucji: **)
 2. Akt terroru za działalność (jaką i w jakim czasie):
 3. Odpowiedzialność zbiorowa za akcje ruchu oporu:
 4. Represje w ramach akcji specjalnych okupanta:
 5. Inne powody i jakie: likwidacja Żydów
- VI. 1. Dalsze losy ofiar (spalenie itp.):
 2. Miejsce pochowania ofiar egzekucji: obok domu na podwórzu
 3. Miejsce pochowania po ekshumacji (kiedy):

*) W załączeniu podać nazwiska, imiona, daty urodzenia lub wiek, narodowość, obywatelstwo, zawód.

**) Szczegółowy opis — podać na odwrocie.

- VII. 1. Data i miejsce egzekucji: 1941r. Tomaszów
 2. Godzina lub pora dnia: rano latem
 3. Okoliczności: żandarmeria Derger
- VIII. 1. Z czyłego rozkazu i kto dokonał egzekucji:
 2. Wehrmacht, SS i policja, żandarmeria, Selbstschutz, władze administracyjne itp.:
 3. Nazwiska, imiona, stopnie lub funkcje sprawców:
 4. Czy byli sądzeni, kiedy i jaki sąd, jaki zapadł wyrok, źródło informacji (akta sprawy, prasa, itp.):
 5. Dalsze losy sprawców:
- IX. 1. Nazwiska i adresy świadków: Klimkiewicz Stanisław Tomaszów
Kosciuszki
- X. 1. Dokumentacja archiwalna (czy są dokumenty, jakie, gdzie podać sygnaturę):
 2. Opracowania (pamiętniki, publikacje, artykuły prasowe itp.):
 3. Fotografie:
- XI. 1. Uwagi:

Sporządzający:

Kubecka Maria Wisniewska Maria

(Nazwisko, imię, miejscowość, data, ewent. nazwa instytucji)

Sprawdzający:

(Nazwisko, imię, miejscowość, data)

Opis:

W roku 1941, latem bandam Dergier rozstrzelał żydowską rodzinę składającą się z 5-ciu osób, mieszkającą na rogu ulicy
29 Listopada i Świętojurskiej /na tzw. "Gueinem"/

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	W	Z	Ż	Ł	V
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

REPRESJE NA LUDNOŚCI
ŻYDOWSKIEJ PRZED
UTWORZENIEM GETTA

- I. 1. Miejscowość: Tomaszów Lub. 2. Gmina lub ulica: ul. Świętojurska
3. Powiat: Tomaszów Lubelski 4. Województwo: lubelskie
- II. 1. Ilość osób objętych represją: 5
- W tym:
2. Mężczyzn: 1 3. Kobiet: 1 4. Dzieci: 3
- III. 1. Rodzaj represji: **) Rozstrzelanie
2. Prace przymusowe (jakie, gdzie): -
3. Znęcanie się: -
4. Konfiskata i grabież mienia: -
5. Aresztowania: -
6. Egzekucje (ilość): tak 7. Ilość ofiar: 5
W tym:
8. Rozstrzelano: *) 5
9. Powieszono: *) -
10. Charakter egzekucji: ***) Pojedyncza
11. Zbiorowa: *) -
12. Pojedyncza: *) -
13. Publiczna: *) -
14. Niejawna: *) -
15. Zamordowanie innym i jakim sposobem: *) J.W.
- IV. 1. Dalsze losy: **) Pogrzebieni na miejscu egzekucji - obok domu na podwórzu.

Wypełniono kartę "Egzekucje".

*) W załączeniu podać nazwiska, imiona, daty urodzenia lub wiek, narodowość, obywatelstwo, zawód.

**) Szczegółowy opis - podać na odwrocie.

***) Dane o poszczególnych egzekucjach podać w załączeniu na wzorach kart - Egzekucje.

- V. 1. Data represji: 1941 rok w Tomaszowie Lubelskim, przy ul.
2. Godzina lub pora dnia: 29 listopada i Świętojurskiej /marożny dom/
3. Okoliczności: -
- VI. 1. Z czyjego rozkazu i kto (dokonał) represji: Żandarm nazwiskiem Derger.

2. Wehrmacht SS i policja, żandarmeria, Selbstschutz, władze administracyjne itp.: -

3. Nazwiska, imiona, stopnie lub funkcje sprawców: Derger - żandarm.

4. Czy byli sądzeni, kiedy i przez jaki sąd, jaki zapadł wyrok, źródła informacji (akta sprawy, prasa itp.): -

5. Dalsze losy sprawców: -

VII. 1. Nazwiska i adresy świadków: Klimkiwicz Stanisław - zam. Tomaszów Lub. ul. Kępciuszki.

VIII. 1. Dokumentacja archiwalna (czy są dokumenty, jakie, gdzie, podać sygnaturę): -

2. Opracowania (pamiętniki, publikacje, artykuły prasowe itp.): -

3. Fotografie: -

IX. 1. Uwagi: -

Okręgowa Komisja

Badania Żydów i Polaków

w Lublinie

Kubecka Maria,
Wiśniewska Maria;
Sporządzający:

25.III.1969 roku.
Sprawdzający:

Tomaszów Lubelski, dnia 24.X.1968 r.

(Nazwisko, imię, miejscowość,
data, ewent. nazwa instytucji)

(Nazwisko, imię, miejscowość, data)

Opis:

Żydowska rodzina składająca się z 5-ciu osób w tym 3 dzieci, zamieszkująca w Tomaszowie Lub. przy ul. 29 listopada i Świętojurskiej /narożny dom/ została zamordowana przez żandarma nazwiskiem Derger, który osobiście dokonał egzekucji. Zwłoki ofiar zostały pogrzebane na miejscu egzekucji obok domu, w którym mieszkali, na podwórzu. - Egzekucja miała miejsce w roku 1941, letnią porą. -

(69)

A|B|C|D|E|F|G|H|I|J|K|L|M|N|O|P|Q|R|S|T|U|W|Z|Ż|Ż|V

GETTA

- I. 1. Miejscowość: Tomaszów Lub. 2. Gmina lub ulica: Tomaszów Lub.
3. Powiat: Lub. 4. Województwo: Lublin
- II. 1. Nazwa urzędowa getta i jego charakter: W 1942r. Getto żydowskie - Judenrad
- III. 1. Liczba ludności w getcie w poszczególnych okresach: W 1942r. około 1200 osób
W tym: 1. 450 2. 500 3. 500 4. 250
2. Meżczyzn: 3. Kobiet: 4. Dzieci:
5. Miejscowości, z których sprowadzono ludność do getta: z Tomaszowa Lub.
- IV. 1. Ogólna liczba zamordowanych w getcie: 50 osób
W tym: 1. 15 2. 23 3. 12
2. Meżczyzn: 3. Kobiet: 4. Dzieci:
- V. 1. Egzekucje dokonane w getcie: (**)
2. Ilość egzekucji: 50 3. Ilość ofiar: 50
W tym: 1. 50 2. 50
4. Rozstrzelanych: 5. Powieszonych:
6. Charakter egzekucji:
7. Zbiorowe (ilość): 8. Pojedyncze (ilość):
9. Publiczne (ilość): 10. Niejawne (ilość):
- VI. 1. Transporty do obozów: (**)
2. Daty: 26.X.1942r.
3. Nazwy obozów: obóz zagłady Bełżec
4. Ilość osób:
- VII. 1. Położenie getta, dzielnica, ulica: Tomaszów Lub. ul. Ar. Czerwonej /Krasnobrodzka/
- VIII. 1. Warunki bytowe (racje żywnościowe, opieka lekarska, warunki sanitarne, itp.): złudno
2. Do jakich prac używano więźniów: do ciężkich prac fizycznych
- IX. 1. Pomoc więźniom z zewnątrz, ucieczki: Pomoc materialna

Wypełniono kartę "Egzekucje".

*) W załączeniu podać nazwiska, imiona, daty urodzenia lub wiek, narodowość, obywatelstwo, zawód.

**) Szczegółowy opis — podać na odwrocie.

***) Dane o poszczególnych egzekucjach, obozach, podać w załączeniu na odpowiednich wzorach kart.

- X. 1. Data utworzenia getta (podać datę zamknięcia): W 1942r.
2. Czy istnieje zarządzenie władz okupacyjnych o utworzeniu getta (załączyć oryginał lub fotokopię, podać gdzie się znajduje oraz sygnaturę):

- XI. 1. Data likwidacji getta: 26.X.1942r.
2. Powód likwidacji: Wydalenie do obozu w Bełżcu
3. Represje stosowane w czasie likwidacji: biłe rozstrzelanie
4. Dalsze losy mieszkańców getta:

- XII. 1. Hitlerowskie władze:
2. Nazwisko, imię, stopień komisarza:
3. Nazwisko, imię, stopień z-cy komisarza:
4. Nazwiska, imiona, stopnie, funkcje funkcjonariuszy hitlerowskich:
5. Czy byli sądzeni i przez jaki sąd, jaki zapadł wyrok, źródło informacji (akta sprawy, prasa itp.):
6. Dalsze losy sprawców:

- XIII. 1. Nazwiska, imiona i adresy świadków: Semczuk Stanisław Tomaszów Lub.
Rogozińska Kasperkiewicz Aleksandra Tomaszów Łoszczuski 77
Biszczał Jadwiga Tomaszów Lesna

- XIV. 1. Istniejąca dokumentacja (podać jakie i gdzie są dokumenty, sygnatury akt):
2. Opracowania (pamiętniki, publikacje, artykuły prasowe itp.):
3. Fotografie:

- XV. 1. Uwagi:

Okręgowa Komisja
Badania Żerodni Hitlerowskich
w Lublinie

Sporządzający:

Sprawdzający:

Kubecka Maria Gymbala Irena

(Nazwisko, imię, miejscowość, P.M.N.
data, ewent. nazwa instytucji)

(Nazwisko, imię, miejscowość, data)

Opis:

Na terenie dawnej żydowskiej szkoły przy ul. Krasnobrodzkiej obecnie Ar. Czerwonej /Spółdz. "Przełom"/ Niemcy grupowali Żydów z całego powiatu tomaszowskiego. Plac ten był ogrodzony drutami kolczastymi i pilnowany przez szuco-policaj. Żydzi byli używani do różnych prac jak: budowa baraków, zamykanie ulic, kopanie rowów itp. Niemcy kazali Żydom zagarniać śnieg z chodników pudełeczkami od papierosów. Kobiety Żydowskie były używane do posługi u Niemców, później wykorzystywane, a następnie wyprowadzono je do lasu i rozstrzelano. Niemcy kazali Żydom znieść wszystko złoto do Judenradu / gmina żydowska/ i zabrali je. Żydzi byli bardzo źle traktowani. Niemcy rzucali w górę dzieci żydowskie i do nich strzelali. Były też takie wypadki, że żywemu człowiekowi Niemiec włożył karabin w brzuch, a następnie wyjął wszystkie wnętrzności. Oficer niemiecki strzelał do stojących w szeregu Żydów. Zabierano dzieci matkom i zabijano je rzucając o bruk. W okolicy domuludowego zmuszano nagich Żydów do pasienia się na trawie. Żydzi którzy nie zostali zamordowani na miejscu w Getcie wywiezieni zostali do obozu w Bełżcu, a następnie zagazowani.

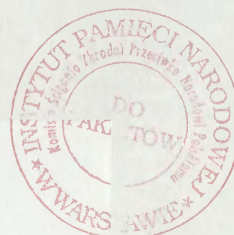

KOPIA

Za zgodność

Teczka / księga zawiera ..... /
słownie: .....
..... kart
kolejno ponumerowanych, zszytych
i zabezpieczonych pieczęcią.
Warszawa, dn. 24.01.2016. lfn

Stwierdzam zgodność niniejszej
kserokopii *wek. eni. elre*
z dokumentem znajdującym się w aktach
Biura Udostępniania i Archiwizacji
Dokumentów Instytutu Pamięci
Narodowej - Komisja Ścigania Zbrodni
przeciwko Narodowi Polskiemu
sygn. *PN.BU.24481596*
Warszawa *24.01.2016. lfn*